Folkebladet

KULTUR

Historisk krim i Nord-Norge

Russiske etterretningsoffiserer, tyske høyreradikale, en gutt med evne til å se inn i fremtiden og mystiske voktere i Nord-Norge. Kjøper du premisset, har du mye spenning foran deg.

ANMELDELSE

** Dette er en anmeldelse som speiler skribentens mening og opplevelse.*

Svein Gudbrandsen, bosatt i Rana, men med røtter fra Dyrøy og Sørreisa, har gitt ut «Reisen mot nord», del 2 i sin serie om vokterne. Selv beskriver forfatteren i etterordet romanen som en reise mellom nåtid og gammeltid, en «tankelek mellom fakta, fiksjon og norrøn mytologi», og det er unektelig et fengende opplegg med et stort persongalleri og mange handlingsstrenger som veves sammen. Første del utkom i 2021: Hovedhandlingen i begge bøkene er lagt til 1918–19, til en brytningstid med både russisk revolusjon og en ung, norsk nasjon. Parallelt med historien i 1919 følger vi Sviapotolk i Trondheim i år 996. Olav Tryggvason regjerer i Trøndelag, og vokterne har sverget en pakt for å beskytte en guttunge som nedstammer fra de gamle kongene som regjerte i Kiev-riket for tusen år siden, og som skal ha evnen til å se inn i fremtiden.

BOK

Svein Gudbrandsen:
«Vokterne: Reisen mot nord»
Kolofon forlag 2026

Et følge skal ha flyktet med gutten til Skandinavia etter 1905, og Lenin skal i all hemmelighet ha sende sin beste tsjekamilits etter dem. Samtidig leter Thule-selskapet i Tyskland etter sin nye messias. Fra første bok møter vi igjen førsteinspektør Frank Larsen og Amanda. De drar nå mot nord for å finne den guddommelige Kolja og de mystiske vokterne. Russiske etterretningsoffiserer har allerede i hemmelighet reist til Nord-Norge.

«Vokterne: Reisen mot nord» er andre del i Svein Gudbrandsens planlagte trilogi. Med stor detaljrikdom og et fargerikt persongalleri presenteres en handlingsmettet fortelling foran et historisk bakteppe.

En rekke historiske personer figurerer i bakgrunnen: Rudolf Hess, Rasputin, madame Blavatsky, Lenin og Olav Tryggvason – sistnevnte i handlingen som foregår i år 996. Gudbrandsen har uten tvil lagt ned et nitid arbeid i å bygge opp den historiske konteksten, og detaljrikdommen kan til tider virke overveldende, både når det gjelder biografiske opplysninger, båtmotorer, blyanttyper (!) eller i måten tidskoloritten bygges opp. Bruken av virkelighetseffekter er påtagende, men de tilfører fortellingen mye farge. Samtidig er den jo etterprøvbar: En rask kontroll mot kilder i leksikon og annen litteratur viser at gjengivelsen er korrekt, og leser man da med litt ekstra nysgjerrighet, sitter man faktisk igjen med å ha lært noe.

Som Gudbrandsen selv har påpekt, er handlingen lagt til en tidsperiode som ikke så mange har et forhold til i dag. Andre verdenskrig, selv om tidsvitnene blir stadig færre, er mer fremme i bevisstheten. At handlingen foregår i et tiår da det ulmet på flere fronter, tilfører en ekstra spenning til historien.

Romanen bikker et halvt tusen sider, det er mye å holde styr på, ikke minst med et rikt persongalleri og vekslende synsvinkler, men korte kapitler og tydelige avmerkinger gjør det enkelt å følge parallellhandlingene. Kjøper du premisset og lar deg rive med av historien, har du mye spennende lesing foran deg.

Og kanskje er en 500-siders historie nettopp det man trenger når strømmetjenestene flimrer over skjermen og det scrolles heftig for å komme raskere til poenget.

ANMELDELSE
ARNE IVAR HANSSEN
952 25 650
arne.ivar.hanssen@folkebladet.no

– Én ting er noe annet e bokomtale

Historisk krim med handling nordpå treffer leserne. Svein Gudbrandsen har gitt ut bok 2 i serien om vokterne.

Svein Gudbrandsen, med røtter fra Dyrøy og Sørreisa, hadde bestandig hatt drømmen om å skrive bok. Da koronapandemien kom i 2020, ble det tid til å gjøre den første romanen ferdig, og i 2021 utkom «Vokterne». Den historiske krimfortellingen, planlagt som en trilogi, har nå fått sin fortsettelse i «Reisen mot nord».

Av debutromanen er det blitt hele fire opplag, både som hardcover og i paperback. Seriens andre bok, «Reisen mot nord», er – i første omgang – i hardcover.

Historiske detaljer

– Én ting er salget, noe annet er gode bokomtaler og alle e-postene som tikker inn, og som gjør at jeg får lyst til å fortsette. Jeg har fått så mange hyggelige tilbakemeldinger fra folk som synes historien er spennende, forteller Gudbrandsen.

Han er i dag heltidsansatt som rådgiver i NAV-systemet, og serien om vokterne har derfor ikke bare vært et sideprosjekt, men også hobby og avkobling. Den første boken arbeidet han på i 10 år før den ble utgitt.

Hovedhandlingen er lagt til 1918–19, til en brytningstid med både russisk revolusjon og en norsk nasjon som ennå var ung etter unionsoppløsningen. Gudbrandsen skriver fiksjon. Samtidig foregår handlingen med et historisk korrekt bakteppe, og fra første bok møter vi igjen førsteinspektør Frank Larsen og Amanda. De drar nå mot nord for å finne den guddommelige Kolja og de mystiske vokterne. Russiske etterretningsoffiserer har i hemmelighet reist til Nord-Norge, og i Tyskland har det høyreradikale Thule-selskapet fattet interesse for guttungen Kolja, som har evner utenom det vanlige.

Med sine mer enn 500 sider er andre bok blitt en monumental krim-reise. I sine skildringer har Gudbrandsen lagt vekt på detaljene.

Referanse til Dyrøy

– Det var faktisk noen som mente at ungdom burde lese disse bøkene – for å få litt innblikk i hvordan det var før!

– Jeg har alltid vært veldig glad i historie, og det har blitt mye research. Nå er jeg så heldig at jeg har farsan i livet: Han er snart 95 og forteller mye fra gamledager.

Faren, Sverre Gudbrandsen, er født og oppvokst på Dyrøya. På 1960-tallet utvandret han til Rana, hvor Svein er bosatt i dag. Selv har han tilbrakt mang en sommer i Espejorda på øya. Fortellinger om slekt som drev med frakt under pomorhandelen, vakte tidlig interessen for historie. Og i årets bok er det faktisk lagt inn en referanse til Dyrøy: Her forteller Waldemar Gulbrandsen (!) at han er oppkalt etter oldefaren Wlademir, som kom østfra og slo seg ned i Dyrøy. Der giftet han seg og fikk seks barn.

Dagens Gudbrandsen drar på smilebåndet.

– Det heter seg i vår familie at vi har avstamning fra Wlademir. Han skal visstnok ha drevet med jektefart under pomorhandelen. Om det er sant eller ikke, vet jeg ikke.

BOK

Vokterne: «Reisen mot nord», andre bok i serien om vokterne

Historisk krimroman av Svein Gudbrandsen (f. 1967), utgitt på Kolofon forlag

Gudbrandsen, med familiær bakgrunn fra Dyrøy og Sørreisa, er i dag bosatt i Rana.

Mystikk

Med bakgrunn i vikinghistorie har handlingen referanser østover, og parallelt med historien i 1919 følger vi Sviapotolk i Trondheim i år 996. Olav Tryggvason regjerer i Trøndelag, og vokterne sverger en pakt for å beskytte en arving.

Det må være litt mystikk i en slik fortelling, og her går den som en rød tråd gjennom hele boken, mener Gudbrandsen.

– Mystikk har fenget meg siden jeg leste bøkene om Hardy-

KULTURJOURNALIST
ARNE IVAR HANSSEN
952 25 650
arne.ivar.hanssen@folkebladet.no

r salget, er gode r

Svein Gudbrandsen er bosatt i Rana, men har slekt både fra Dyrøy og Sørreisa. I sommer kom andre bok i serien om vokterne, «Reisen mot nord». Foto: Privat

guttene – som jo mange av min generasjon gjorde. Jeg prøver å få til den gode, gamle Sherlock Holmes-mystikken, for alt trenger ikke være brutale mord: Den gode detektivmystikken liker jeg godt.

Flere historiske bevegelser og historier veves inn i handlingen. Thule-selskapet oppstod i München under 1. verdenskrig. Navnet tok grunnleggerne etter den mytiske øyen som antikkens grekere anså for å være verdens nordligste land. Selskapet var en del av den nasjonalistiske og antisemittiske Völkisch-bevegelsen. I Gudbrandsens fortelling møter vi også Rudolf Hess.

I et lite forord påpekes det fiktive i selve handlingen. Det er likevel ikke fritt for at man implisitt kan se en advarsel i at nettopp de høyreradikale danner motkreftene i fortellingen om vokterne.

Urolig tid

– Vi lever i en veldig urolig tid, og det synet på menneskeheten som fantes da, er kanskje glemt av dagens generasjon. Men vi skal ikke mer enn 80 år tilbake for å se de katastrofale virkningene det fikk. Samfunn har endret seg, men folk er folk. Det er det viktig å opplyse om. Jeg var veldig interessert i 2. verdenskrig da jeg var ung. Men tiden rett etter 1. verdenskrig er ofte litt glemt i dag.

Koder

I «Reisen mot nord» benytter Preben Elkjær seg av krypteringsteknikken Cæsars siffer da han sender en melding til Vardø telegrafstasjon. Om bord i D/S Finmarken mottar vokterne og Kolja et telegram i samme kode. Ifølge legenden skal Cæsar ha anvendt systemet og slik gitt navn til kodespråket.

På Gudbrandsens hjemmeside ligger ikke bare presentasjoner og bokomtaler, men også mer om kodespråket for den som selv vil tyde meldingene. Bøkene om vokterne viser svært godt at forfatteren selv skriver med glede.

– Nå er det jo ikke lenge til jeg skal gå av etter 40 år i arbeidslivet, og da kommer det til å være godt å ha skrivingen. Når noen mener at dette er en av de 10 beste krimromanene de har lest, gjør det at du fortsetter, sier Gudbrandsen.

ARNE IVAR HANSSEN
aih@folkebladet.no
952 25 650